

**1.УЛС ТӨРИЙН НАМЫН ТУХАЙ ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГЫН ТӨСЛИЙН  
ТАЛААРХ ЗАРЧМЫН ЗӨРҮҮТЭЙ САНАЛЫН ТОМЬЁОЛОЛ**

**Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны дэмжсэн санал:**

**Нэг.Монгол Улсын Их Хурлын чуулгын хуралдааны дэгийн тухай хуулийн  
42 дугаар зүйлийн 42.2.1 дэх заалтын дагуу хураалгасан санал:**

1.Төслийн 19 дүгээр зүйлд доор дурдсан агуулгатай 19.4, 19.5, 19.6 дахь хэсэг нэмэх:

“19.4.Нам Улсын Их Хурлын сонгуульд намаас нэр дэвшигчийг сонгох ажлыг зохион байгуулах хороотой байж болно. Хорооны бүрэлдэхүүнд тавигдах шаардлага, түүнийг байгуулах, ашиг сонирхлын зөрчлийг зохицуулах болон үйл ажиллагааны журмыг энэ хуулийн 8 дугаар зүйл, намын дүрэмд нийцүүлнэ.

19.5.Улсын Их Хурлын сонгуульд намаас нэр дэвшигчийг сонгохдоо энэ хуулийн 8.2.1, 8.2.2, 8.3-т заасныг баримталж, тухайн албан тушаалыг хаших ёс зүйн болон хууль тогтоомж, холбогдох журмаар тогтоосон бусад шаардлагад үндэслэнэ.

19.6.Энэ хуулийн 19.4, 19.5-д заасан журмыг намын төлөөллийн төв байгууллага батална.”

**Санал гаргасан: Төрийн байгуулалтын байнгын хороо**

2.Төслийн 34 дүгээр зүйлийн 34.3 дахь хэсгийн “тухайн улирлын хамаарах хагас жилийн төрийн санхүүжилтийг” гэснийг “сонгуулийн төв байгууллага тухайн намд энэ хуулийн 27.5-д заасан төрийн санхүүжилтийн /С1 х Т1/ хэсгийг дараагийн жилд” гэж, 34.5.3 дахь заалтын “өгсөн бол хандивыг хүлээн авснаас хойш ажлын таван өдрийн” гэснийг “хүлээн авснаа мэдсэнээс хойш ажлын 10 өдрийн” гэж, 34.6.5 дахь заалтын “төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүн, бусад удирдах албан тушаалтан” гэснийг “төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга” гэж тус тус өөрчилж, 34.6.8 дахь заалтын “нь илэрхий” гэснийг болон 34.5.4 дэх заалтыг хасаж, доор дурдсан агуулгатай 34.5.5, 34.12, 34.13 дахь хэсэг нэмэх:

“34.5.5.мөнгөн бус хандив авч байгаа тохиолдолд хандивлагчтай хандивын гэрээг бичгээр байгуулж гэрээнд заасан зориулалтын дагуу зарцуулах;

34.12.Хуулийн этгээд намд хандив өгсөн бол хандивын хэмжээ, зориулалтыг нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайландаа тусгана.

34.13.Намын санхүүгийн тайланд аудит хийхээр гэрээ байгуулсан аудитын хуулийн этгээд хандивын талаарх баримт, мэдээллийг хандивлагчаас гаргуулан авна.”

**Санал гаргасан: Төрийн байгуулалтын байнгын хороо**

3.Төслийн 42 дугаар зүйлийн гарчгийн “, эсхүл ил болгоогүй” гэснийг болон 42.4 дэх хэсгийг хасаж, 42.1 дэх хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“42.1.Нам энэ хуулийн 34.5.3-т заасны дагуу хандивыг шилжүүлээгүй бол тухайн нам хууль бусаар авсан хандивыг хоёр дахин өсгөсөн дүнгээр сонгуулийн төв байгууллагад төлнө. Ийнхүү төлөх шийдвэрийг сонгуулийн төв байгууллага гаргана.”

### **Санал гаргасан: Төрийн байгуулалтын байнгын хороо**

#### **Хоёр.Монгол Улсын Их Хурлын чуулгын хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.2.3 дахь заалтын дагуу хураалгасан санал:**

1.Төслийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2 дахь хэсгийн “төрийн санхүүжилтийг зогсоох бөгөөд” гэсний дараа “зөрчлийг арилгах хүртэл” гэж, 21.4 дэх хэсгийн “сонгуулийн төв байгууллага” гэсний дараа “хүлээн авсанаас хойш ажлын таван өдрийн дотор Улсын дээд шүүхэд хүргүүлэх бөгөөд Улсын дээд шүүх” гэж, 21.5 дахь хэсгийн “дуусах хүртэл намыг” гэсний дараа “идэвхтэй, эсхүл” гэж тус тус нэмж, 21.5 дахь хэсгийн “сонгуулийн төв байгууллага” гэснийг “Улсын дээд шүүх” гэж өөрчилж, 21.6 дахь хэсгийг хасаж, 21.1, 21.3 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“21.1.Улсын дээд шүүх сонгуулийн төв байгууллагаас ирүүлсэн мэдээлэлд үндэслэн дараах тохиолдолд намыг идэвхгүйд тооцох тухай шийдвэрийг гаргана:

21.3.Энэ хуулийн 21.1.1-д заасан зөрчил гаргасан намын эрх бүхий байгууллага сонгуульд оролцох шийдвэр гаргаж, сонгуулийн төв байгууллагад бүртгүүлсэн, эсхүл энэ хуулийн 21.1.2, 21.1.3-т заасан зөрчлөө арилгасан талаар холбогдох нотлох баримтыг сонгуулийн төв байгууллагад албан ёсоор хүргүүлнэ.”

### **Санал гаргасан: Төрийн байгуулалтын байнгын хороо**

2.Төслийн 31 дүгээр зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

#### **“31 дүгээр зүйл.Төрөөс үзүүлэх санхүүгийн дэмжлэгт тавих хяналт**

31.1.Сонгуулийн төв байгууллага төрөөс үзүүлэх санхүүгийн дэмжлэг, түүний зарцуулалтын тайланг хянаж, хүлээн авч нэгтгэн тайлагнана.

31.2.Сонгуулийн төв байгууллага энэ хуулийн 38 дугаар зүйлд заасны дагуу намын санхүүгийн тайланд аудитын хуулийн этгээдээр хараат бусаар дүгнэлт гаргуулах ажлыг зохион байгуулж, хяналт тавина.

31.3.Төрийн аудитын байгууллага нь сонгуулийн төв байгууллагын төсвийн багцад туссан намд олгох төрийн санхүүжилт, түүний зарцуулалт, тайлагналд Төсвийн тухай хуульд заасан цаглаврын дагуу аудит хийж, дүгнэлт гаргана.

31.4.Намд төрийн санхүүжилт олгох, төрөөс үзүүлэх шууд бус дэмжлэгийг шийдвэрлэх, намын санхүүгийн тайлан болон үйл ажиллагааны товч тайланг хянах, дүгнэлт гаргах, тайлагнах, нийтэд мэдээлэх, намын баримт бичиг, мэдээллийг цахим хуудаст байршуулах, шинэчлэх, хариуцлага тооцохтой холбоотой журмыг энэ хуульд нийцүүлэн төрийн аудитын байгууллагын саналыг харгалзан сонгуулийн төв байгууллага батална.”

### **Санал гаргасан: Төрийн байгуулалтын байнгын хороо**

3.Төслийн 43 дугаар зүйлийн 43.1, 43.2 дэх хэсгийн “4 дүгээр сард” гэснийг “05 дугаар сард” гэж, “зохих тоогоор” гэснийг “тухай бүр эмхэтгэж” гэж, 43.8 дахь хэсгийн “иргэний овог, нэр, оршин суугаа” гэснийг “иргэний овог, эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэр, эсхүл хуулийн этгээдийн нэр, оршин байгаа” тус тус өөрчлөх.

**Санал гаргасан: Төрийн байгуулалтын байнгын хороо**

**2.УЛС ТӨРИЙН НАМЫН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГЫН ТӨСЛИЙН ХАМТ ӨРГӨН МЭДҮҮЛСЭН ХУУЛЬ, ТОГТООЛЫН ТӨСЛҮҮДИЙН ТАЛААРХ ЗАРЧМЫН ЗӨРҮҮТЭЙ САНАЛЫН ТОМЬЁОЛОЛ**

**1.Улс төрийн намын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн төслийн талаарх зарчмын зөрүүтэй саналын томьёолол:**

**Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны дэмжсэн санал:**

**Нэг.Монгол Улсын Их Хурлын чуулгын хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.2.1 дэх заалтын дагуу хураалгасан санал:**

**1.Төслийн 3 дугаар зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:**

**3 дугаар зүйл.**Намд төрөөс үзүүлэх санхүүгийн дэмжлэг, намын санхүүгийн тайлан гаргах, тайланг нийтэд мэдээлэх, намыг идэвхгүйд тооцохтой холбоотой зохицуулалтыг Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуулийн дүнгээр байгуулагдах Улсын Их Хурлын бүрэн эрх хэрэгжиж эхэлсэн өдрөөс дагаж мөрдөнө.

**Санал гаргасан: Төрийн байгуулалтын байнгын хороо**

**2.Зөрчлийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төслийн талаарх зарчмын зөрүүтэй саналын томьёолол:**

**Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны дэмжсэн санал:**

**Нэг.Монгол Улсын Их Хурлын чуулгын хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.2.1 дэх заалтын дагуу хураалгасан санал:**

**1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 1 дэх заалтын 17.2 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:**

“1.Нам нь Улс төрийн намын тухай хуулийн 10.1.6-д заасан хориглолтыг зөрчиж мөнгөн хөрөнгө авсан бол тухайн мөнгөн дүнг хоёр дахин үржүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.

2.Нам нь Улс төрийн намын тухай хуулийн 10.1.6-д заасан хориглолтыг зөрчиж мөнгөн бус хөрөнгө, эсхүл үйлчилгээ авсан бол хууль бусаар авсан хөрөнгө, орлогыг хурааж хорин мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.”

**Санал гаргасан: Төрийн байгуулалтын байнгын хороо**

**3.Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн талаарх зарчмын зөрүүтэй саналын томьёолол:**

**Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны дэмжсэн санал:**

**Нэг.Монгол Улсын Их Хурлын чуулгын хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.2.1 дэх заалтын дагуу хураалгасан санал:**

1.Төсөлд доор дурдсан агуулгатай 1 дүгээр зүйл нэмэх:

**“1 дүгээр зүйл.**Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хуулийн 3 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 3.2 дахь хэсэг нэмсүгэй:

“3.2.Улс төрийн намыг үүсгэн байгуулах, өөрчлөн байгуулах, татан буулгах, түүний мэдээлэлд оруулсан өөрчлөлтийг намын бүртгэлд бүртгэх, иргэн, хуулийн этгээд, эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтанд лавлагаа олгох, намын бүртгэл хөтлөхтэй холбогдсон харилцааг Улс төрийн намын тухай хуулиар зохицуулна.”

**Санал гаргасан: Төрийн байгуулалтын байнгын хороо**

**4.Монгол Улсын шүүхийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн талаарх зарчмын зөрүүтэй саналын томъёолол:**

**Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны дэмжсэн санал:**

**Нэг.Монгол Улсын Их Хурлын чуулгын хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.2.1 дэх заалтын дагуу хураалгасан санал:**

1.Төсөлд доор дурдсан агуулгатай 1 дүгээр зүйл нэмэх:

**“1 дүгээр зүйл.**Монгол Улсын шүүхийн тухай хуулийн 85 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 85.6 дахь хэсэг нэмсүгэй:

“85.6.Улсын дээд шүүхийн Тамгын газрын бүтэц, орон тоог ажлын ачаалал, онцлогийг харгалзан тус шүүхийн шүүгчдийн зөвлөгөөн батална. Улсын дээд шүүхийн Тамгын газар нь энэ хуулийн 25.8.8-д заасан бүрэн эрхийг хэрэгжүүлэхэд туслах чиг үүрэг бүхий нэгжтэй байна.”

**Санал гаргасан: Төрийн байгуулалтын байнгын хороо**

**5.“Улс төрийн намын тухай хууль баталсантай холбогдуулан авах арга хэмжээний тухай” Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийн талаарх зарчмын зөрүүтэй саналын томъёолол**

**Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны дэмжсэн санал:**

**Нэг.Монгол Улсын Их Хурлын чуулгын хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.2.1 дэх заалтын дагуу хураалгасан санал:**

1.Тогтоолын төслийн 1 дэх заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

1.Улс төрийн намын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийг баталсантай холбогдуулан уг хууль хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж эхэлсэн өдрөөс хойш энэ хуулийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай төсвийг шийдвэрлэх, арга хэмжээг авах, холбогдох журмыг батлахыг Монгол Улсын Засгийн газар /Л.Оюун-Эрдэнэ/, Монгол Улсын Сонгуулийн ерөнхий хороо /П.Дэлгэрнараран/-нд тус тус даалгасугай.

**Санал гаргасан: Төрийн байгуулалтын байнгын хороо**